

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudců Milana Podhrázkého a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: J. J., zast. Mgr. Petrem Pařilem, advokátem se sídlem Škárova 809/16, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2016, čj. 1329/550/16-Ba, Hr, 56230/ENV/16, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 5. 2018, čj. 30 A 37/2017-35,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 5. 2018, čj. 30 A 37/2017-35, **se ruší**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2016, čj. 1329/550/16-Ba, Hr, 56230/ENV/16, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o žalobě a kasační stížnosti v celkové výši **24 456 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Petra Pařila, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Nejvyšší správní soud se v tomto rozsudku zabýval výkladem pojmu chovného hejno podle čl. 1 bodu 3 nařízení Komise (ES) č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s těmito druhy (dále jen „prováděcí nařízení“), a tím, zda jsou správní orgány při zkoumání, zda bylo hejno založeno legálně způsobem, který nepoškozuje přežití volně žijících exemplářů podle čl. 54

bodu 2 prováděcího nařízení, oprávněny prověřovat původ prarodičů živočichů, které chovatel nikdy nevlastnil ani nedržel. Za tímto účelem Nejvyšší správní soud položil předběžné otázky Soudnímu dvoru, jak bude rozebráno níže.

[2] Žalobce (dále „stěžovatel“) je chovatel papoušků. V rámci této činnosti požádal 21. 1. 2015 o udělení výjimky ze zákazu obchodních činností podle § 15a zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve spojení s čl. 8 odst. 3 písm. d) nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (dále jen „nařízení o ochraně volně žijících druhů“) pro pět exemplářů papouška ary hyacintového (*Anodorhynchus hyacinthinus*) narozených v roce 2014 z odchovu stěžovatele.

[3] Krajský úřad Královéhradeckého kraje (dále „správní orgán I. stupně“) rozhodnutím ze dne 29. 6. 2016, čj. 3259/ZP/2015-25, žádosti stěžovatele nevyhověl. Nebyl totiž ubezpečen, že se jedná v souladu s čl. 8 odst. 3 písm. d) nařízení o ochraně volně žijících druhů o exempláře narozené a odchované v zajetí, a to s ohledem na okolnosti dovozu prarodičů těchto papoušků. Proti rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, které žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

[4] Následně podal stěžovatel u Krajského soudu v Hradci Králové žalobu proti rozhodnutí žalovaného, který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl.

[5] Krajský soud uvedl, že obchod s papoušky druhu *Anodorhynchus* je zakázán a může být povolen jen za výjimečných okolností. Podmínky pro udělení těchto výjimek stanoví čl. 54 prováděcího nařízení, přičemž ty musí být splněny kumulativně a správní orgán musí být o jejich splnění žadatelem ubezpečen. Skutkový a právní stav tedy musí být postaven zcela na jisto. V daném případě bylo předmětem sporu splnění podmínky čl. 54 bodu 2 tohoto nařízení, podle kterého musí žadatel doložit, (1) že chovné hejno bylo založeno v souladu s právními předpisy, platnými v době získání a (2) že bylo zároveň založeno způsobem, který nebyl na újmu přežití příslušného druhu ve volné přírodě. Podle krajského soudu stěžovatel nesplnil ani jednu z těchto dvou dílčích podmínek, protože prarodičovský pár byl podle zjištění správního orgánu I. stupně dovezen do ČR v červnu 1993 za zcela nestandardních okolností. Chovné hejno ve smyslu prováděcího nařízení pak tvoří všechny tři generace, protože jde o živočichy v chovném zařízení na území ČR, kteří jsou používáni k rozmnožování.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Stěžovatel namítá, že pro splnění podmínek čl. 54 prováděcího nařízení je klíčový výklad pojmu chovné hejno. Krajský soud tento pojem nesprávně vyložil. Chovným hejnem totiž rozumí souhrn všech exemplářů od prvního známého rozmnožujícího se páru. Tento výklad klade na stěžovatele nepřiměřené důkazní břemeno. Především je ale nesprávný, protože chovné hejno podle citovaného nařízení znamená všechny živočichy umístěné v zařízení stěžovatele, kteří jsou používáni k rozmnožování (nikoliv tedy jejich předky, chované v jiných zařízeních, popř. jinými chovateli, jako jsou prarodiče).

pokračování

Rozhodné je vždy jen jedno konkrétní chovné zařízení, ve kterém jsou umístěny exempláře používané k rozmnožování. Je třeba posuzovat pouze získání rodičovského páru. Stěžovatel nabyl rodičovský pár legálně a dochází tak k nepřiměřenému zásahu do jeho vlastnického práva a do legitimního očekávání.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že pojem založení chovného hejna podle čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení míří do minulosti a odkazuje na počátek chovné linie. Protože prarodiče papoušků byli s vysokou pravděpodobností získáni nelegálně, správní orgán I. stupně nemohl být ubezpečen o zákonnosti způsobu, jakým bylo chovné hejno založeno. Definice chovného hejna je vedlejší, podstatný je způsob založení hejna. Vlastník nemusí k chovu opatřovat důkazy ohledně původu prarodičů, tato povinnost nastává až v okamžiku, kdy hodlá s dalšími generacemi obchodovat. Pro udělení výjimky je klíčové stanovisko vědeckého orgánu, který původ prarodičů zkoumá. Vlastnické právo stěžovatele zůstává nedotčeno, pouze je částečně omezeno. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

III.1 Předběžné otázky a odpověď SDEU

[8] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že právo Evropské unie není jednoznačné v tom, zda jsou součástí chovného hejna ve smyslu čl. 1 bodu 3 prováděcího nařízení i prarodiče exemplářů chovaných stěžovatelem, které stěžovatel nikdy nevlastnil a nedržel. Pokud by tomu tak nebylo, není zřejmé, zda byly správní orgány při zkoumání, zda bylo hejno založeno legálně způsobem, který nepoškozuje přežití volně žijících exemplářů (čl. 54 bod 2 prováděcího nařízení), oprávněny prověřovat původ prarodičů. Navíc není zřejmé, zda je možné při zkoumání splnění podmínky podle čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení zohlednit individuální okolnosti projednávaného případu.

[9] Nejvyšší správní soud proto Soudnímu dvoru usnesením ze dne 25. 11. 2020, čj. 8 As 175/2018-45, položil následující předběžné otázky:

1. Jsou součástí „chovného hejna“ ve smyslu nařízení Komise (ES) č. 865/2006, o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s těmito druhy, exempláře, které jsou rodiči exemplářů chovaných příslušným chovatelem, ačkoli ten je nikdy nevlastnil ani nedržel?

2. Pokud je odpověď na první otázku taková, že rodičovské exempláře nejsou součástí chovného hejna, jsou příslušné orgány oprávněny při zkoumání splnění podmínky podle čl. 54 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 865/2006, spočívající v legálním založení hejna, které zároveň nepoškozuje přežití volně žijících exemplářů, prověřovat původ těchto rodičovských exemplářů, a z něj usuzovat, zda bylo chovné hejno založeno v souladu s pravidly obsaženými v čl. 54 odst. 2 tohoto nařízení?

3. Lze brát při zkoumání splnění podmínky podle čl. 54 odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 865/2006, spočívající v legálním založení hejna, které zároveň nepoškozuje přežití volně žijících exemplářů, na zřetel další okolnosti věci (zejména dobrá víra při převodu exemplářů a legitimní

očekávání, že s jejich případnými potomky bude možné obchodovat, případně i méně přísná zákonná úprava účinná v České republice před přistoupením k Evropské unii)?

[10] Soudní dvůr na položené předběžné otázky odpověděl rozsudkem ze dne 8. 9. 2022, *Perroquets Ara hyacinthe*, C-659/20, EU:C:2022:642, takto:

1. Článek 1 bod 3 nařízení Komise (ES) č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „chovné hejno“ ve smyslu tohoto ustanovení nezahrnuje předky exemplářů chovaných v chovném zařízení, kteří nebyli tímto zařízením nikdy vlastněni ani drženi.

2. Článek 54 bod 2 nařízení č. 865/2006, ve spojení s článkem 17 Listiny základních práv Evropské unie a zásadou ochrany legitimního očekávání, musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby chovatelem držený exemplář živočišného druhu uvedeného v příloze A nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi mohl být považován za narozený a odchovaný v zajetí ve smyslu čl. 8 odst. 3 posledně uvedeného nařízení, jestliže předci tohoto exempláře, kteří nejsou součástí chovného hejna tohoto chovatele, byli před vstupem těchto nařízení v platnost získáni jinou osobou způsobem, který je na újmu přežití příslušného druhu ve volné přírodě.

[11] Soudní dvůr k odůvodnění svého právního názoru uvedl zejména následující:

„42 V tomto ohledu je třeba podotknout, jak je uvedeno v bodě 1 odůvodnění nařízení č. 865/2006, že cílem tohoto nařízení je zajistit jednak provedení nařízení č. 338/97 a jednak plný soulad s ustanoveními úmluvy CITES a takto zaručit, jak je zdůrazněno v bodě 10 odůvodnění nařízení č. 338/97, co nejširší možnou ochranu druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.

43 Jak na to upozornila generální advokátka v poznámce pod čarou 19 svého stanoviska, z přílohy I usnesení Konference smluvních stran 12.10 přitom vyplývá, že v rámci úmluvy CITES se k registraci zařízení pro chov v zajetí vyžaduje přesná identifikace takového zařízení, jeho vlastníka a správce a dále objektů, v nichž je stádo (hejno) umístěno. Tento pojem „zařízení“ tedy nelze v rámci nařízení č. 865/2006 chápat jako pouhý chovný proces oddělený od jakéhokoli konkrétního fyzického objektu.

44 Ze všech předchozích úvah vyplývá, že čl. 1 bod 3 nařízení č. 865/2006 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „chovné hejno“ ve smyslu tohoto ustanovení nezahrnuje předky exemplářů chovaných v chovném zařízení, kteří nebyli tímto zařízením nikdy vlastněni ani drženi. [...]

51 Dále je třeba zdůraznit, že čl. 8 odst. 3 nařízení č. 338/97, který je výjimkou z obecného pravidla spočívajícího v zákazu jakéhokoli komerčního využití exemplářů druhů zařazených do přílohy A tohoto nařízení, musí být vykládán striktně. Podmínky, za nichž čl. 54 bod 2 nařízení č. 865/2006 umožňuje, aby byl exemplář živočišného druhu považován za narozený

pokračování

a odchovaný v zajetí, tedy musí být rovněž vykládány striktně, neboť účelem tohoto ustanovení je upřesnit působnost tohoto čl. 8 odst. 3. [...]

53 Na druhém místě – jak v podstatě uvedla generální advokátka v bodě 51 svého stanoviska – čl. 54 bod 2 nařízení č. 865/2006 používá pojem „založení“ chovného hejna. Jedná se přitom o široký pojem, což umožňuje, aby při posuzování souladu takového chovného hejna s požadavky stanovenými tímto ustanovením byly zohledněny události předcházející samotnému získání chovného hejna chovatelem. [...]

57 Výklad, podle něhož mají příslušné unitrostátní orgány pravomoc zkoumat rodový původ chovného hejna, je tedy v souladu s cílem úmluvy CITES spočívajícím v posílení kontroly rodového původu exemplářů narozených a odchovaných v zajetí.

58 Nicméně i když čl. 54 bod 2 nařízení č. 865/2006 po těchto orgánech požaduje, aby kontrolovaly, jakým způsobem byli předci chovného hejna odchyceni v jejich přírodním prostředí, a ubezpečily se tak o tom, že k jejich odchycení nedošlo způsobem, který byl na újmu přežití druhu ve volné přírodě, ze samotného znění tohoto ustanovení vyplývá, že těmito orgánům neukládá, aby kontrolovaly u předků chovného hejna, zda byli získáni v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době jejich získání, nýbrž aby se u samotného chovného hejna ujistily o dodržení zákonných ustanovení platných pro jeho získání.

59 Za účelem určení, zda nebylo chovné hejno založeno způsobem, který byl na újmu přežití daného druhu ve volné přírodě z důvodu odchycení předka tohoto hejna v přírodním prostředí, je vedle toho třeba zohlednit stav daného druhu v okamžiku tohoto odchytu. Jestliže byl tento druh v dané době zahrnut do přílohy I úmluvy CITES, jako je tomu v projednávané věci, je třeba za každých okolností vycházet z toho, že jeho odchycení je na újmu přežití daného druhu ve volné přírodě, a žádný členský stát nesmí mít možnost udělit podle čl. 8 odst. 3 nařízení č. 338/97 výjimku ze zákazu prodeje exemplářů vzešlých z tohoto předka. [...]

62 Na čtvrtém místě je třeba zdůraznit, že zákaz prodeje exemplářů, kdy jeden z předků byl získán způsobem, který je na újmu přežití druhu ve volné přírodě, jak vyplývá z čl. 8 odst. 1 a 3 nařízení č. 338/97 ve spojení s čl. 54 bodem 2 nařízení č. 865/2006, není neslučitelný s právem na vlastnictví zakotveným v článku 17 Listiny. [...]

65 Jak uvedla generální advokátka v bodě 77 svého stanoviska, nařízení č. 338/97 a č. 865/2006 mimoto zajišťují rovnováhu mezi tímto právem a požadavky spojenými s ochranou volně žijících druhů. K tomu je ještě třeba upřesnit, že takové požadavky umožňují odůvodnit, aby uvádění exemplářů druhů ohrožených vyhubením na trh bylo v zásadě zakázáno. Co se týče konkrétně argumentu J. J., že toto uvádění na trh může vést ke snížení počtu odchytů exemplářů těchto druhů ve volné přírodě, stačí uvést, že takové uvádění na trh přispívá k vytváření, zachovávaní či rozšiřování trhu, na němž mají být takové exempláře pořízovány. Unijní normotvůrce se přitom mohl oprávněně domnívat, že již samotná existence takového trhu je do jisté míry hrozbou pro přežití druhů ohrožených vyhubením.

66 Pokud jde konečně o skutečnosti uváděné předkládajícím soudem, které se týkají ochrany legitimního očekávání J. J., že s potomky svého chovného hejna bude moci obchodovat, nemohou tyto skutečnosti vést k odlišnému závěru.

67 Zaprvé, jak uvedla generální advokátka v bodě 74 svého stanoviska, ani v případě, kdy by příslušný orgán dospěl k závěru, že založení chovného hejna bylo ke dni jeho získání legální, nemohl by tento závěr sám o sobě stačit k tomu, aby bylo umožněno udělení výjimky ze zákazu prodeje exemplářů vzešlých z tohoto hejna, protože – jak bylo připomenuto v bodě 59 tohoto rozsudku – by ještě bylo zapotřebí ujistit se o tom, že založení tohoto chovného hejna nebylo na újmu přežití daného druhu ve volné přírodě.

68 Zadrhé není relevantní ani skutečnost, že platný právní rámec byl v roce 2000, kdy J. J. získal své chovné hejno, méně přísný vzhledem k tomu, že Česká republika tou dobou ještě nebyla členem Unie. [...]

70 Zatřetí, pokud jde o skutečnost, že prarodičovský pár byl v projednávaném případě vrácen jeho dovozci na základě soudního rozhodnutí, stačí uvést, že vzhledem k datu svého vydání, tj. před přistoupením České republiky k Unii, nemůže každopádně takové rozhodnutí představovat skutečnost, kterou by bylo třeba vzít v úvahu pro určení, zda bylo chovné hejno J. J. založeno v souladu s čl. 54 bodem 2 nařízení č. 865/2006.“

III.2 Závěry Nejvyššího správního soudu v návaznosti na rozsudek *Perroquets Ara hyacinthe*

[12] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost a s ohledem na závěry rozsudku *Perroquets Ara hyacinthe* dospěl k závěru, že je důvodná, byť částečně z jiných důvodů, než které namítá stěžovatel.

[13] Podle čl. 8 odst. 3 nařízení o ochraně volně žijících druhů platí, že v souladu s požadavky jiných právních předpisů Společenství o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin může být ze zákazů uvedených v odstavci 1 udělena případ od případu výjimka ve formě příslušného potvrzení vydaného výkonným orgánem členského státu, ve kterém se exempláře nacházejí, pokud: se jedná o exempláře živočišných druhů narozené a odchované v zajetí nebo uměle vypěstované exempláře rostlinných druhů, případně pokud jde o části nebo odvozeniny takových exemplářů.

[14] Podle čl. 1 bodu 3 prováděcího nařízení se „chovným stádem (hejnem)“ rozumějí všichni živočichové v chovném zařízení, kteří jsou používáni k rozmnožování.

[15] Podle čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení dále platí, že aniž je dotčen článek 55, exemplář živočišného druhu je možné považovat za exemplář narozený a odchovaný v zajetí pouze tehdy, jestliže je příslušný výkonný orgán po konzultaci s příslušným vědeckým orgánem členského státu ubezpečen, že jsou splněna tato kritéria: chovné stádo (hejno) bylo založeno v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době získání a způsobem, který nebyl na újmu přežití příslušného druhu ve volné přírodě.

III.2.A Shrnutí skutkového stavu věci

[16] Nejvyšší správní soud ze správního spisu zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení projednávané věci. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR jako vědecký orgán podle § 27 odst. 2 písm. c) zákona o obchodování s ohroženými druhy ve spojení

pokračování

s čl. 59 odst. 2 prováděcího nařízení nesouhlasila s udělením výjimky ze zákazu obchodních činností pro dotčené exempláře. Nebyla totiž ubezpečena v souladu s čl. 54 bodem 2 prováděcího nařízení o tom, že hejno bylo založeno v souladu s právními předpisy. V registračních listech prarodičovských exemplářů z roku 1998 byla řada nesrovnalostí. Rok získání 1996 neodpovídal kódu uvedenému na registračních listech, neboť ten byl přidělován jen exemplářům získaným před rokem 1992. Nebyly v nich navíc uvedeny žádné informace ohledně původu papoušků.

[17] Správní orgán I. stupně dále vyšel ze sdělení České inspekce životního prostředí ze dne 30. 3. 2016. Z něj vyplývá, že prarodiče papoušků dovezl do ČR pan R. F. v červnu 1993 za nestandardních okolností. Dovezl je spolu s dalšími papoušky občan Uruguaye do Bratislavy, odkud cestoval s R. F. autem do ČR. Na hranici bylo vozidlo zastaveno celníky a prarodičovský pár byl následně R. F. zabaven správním rozhodnutím. Toto správní rozhodnutí nicméně zrušil Vrchní soud v Praze v roce 1996. Okresní úřad Břeclav následně řízení zastavil a papoušky R. F. vrátil. Dne 25. 2. 1997 vydal Celní úřad Kolín rozhodnutí, kterým přidělil režim volného oběhu prarodičům papoušků z důvodu, že jde o zboží českého původu. Vyšel z vysvětlení R. F., že papoušci byli jen dočasně na Slovensku a že jde o jeho vlastní papoušky získané před rokem 1992 od A. K. Česká inspekce životního prostředí však dodala, že žádné z rozhodnutí blíže nezkoumalo skutečný původ exemplářů (prarodičů). Jejich legální původ nebyl prokázán. Správní orgán I. stupně na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že nebyl ubezpečen, že se jedná v souladu s čl. 8 odst. 3 písm. d) nařízení o ochraně volně žijících druhů o exempláře narozené a odchované v zajetí, a to s ohledem na okolnosti dovozu prarodičů těchto exemplářů R. F.

[18] Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí vyšel ze stanoviska Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a ze sdělení České inspekce životního prostředí. Dospěl k závěru, že chovné hejno ve smyslu čl. 1 bodu 3 prováděcího nařízení zahrnuje i prarodiče papoušků. Legální původ prarodičů však nebyl v souladu s § 54 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, prokázán. Chovné hejno tak nebylo založeno v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době získání.

[19] Krajský soud se s názorem žalovaného ztotožnil. Stěžovatel totiž neprokázal legální nabytí prarodičů exemplářů. Dodal však, že nebyla naplněna ani druhá část podmínky čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení, neboť stěžovatel neprokázal, že prarodiče exemplářů byli získáni způsobem, který nebyl na újmu přežití druhu ve volné přírodě. K tomuto závěru krajský soud dospěl na základě toho, že nebylo prokázáno, jak se část chovného hejna dostala na území ČR, že jde o zranitelný druh, že byl zaznamenán zvýšený nelegální vývoz od počátku 80. let a že u části hejna byl v registračních listech uveden neznámý původ.

[20] Z výše uvedeného tak vyplývá, že správní orgány založily svůj závěr o tom, že papoušci stěžovatele nejsou exempláři narození a odchováni v zajetí, na základě toho, že nebyl prokázán legální původ prarodičů těchto exemplářů. Chovné hejno proto nebylo založeno v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době získání, jak vyžaduje čl. 54 bod 2 prováděcího nařízení. Správní orgány se však nezabývaly tím, zda prarodiče exemplářů stěžovatele byli získáni způsobem, který nebyl na újmu přežití tohoto druhu ve volné přírodě. Touto otázkou se poprvé zabýval až krajský soud v napadeném rozsudku.

III.2.B Chovné hejno

[21] Stěžovatel předně namítá, že správní orgány a krajský soud nesprávně vyložily pojem chovné hejno podle čl. 1 bodu 3 prováděcího nařízení. Rozhodné je vždy jedno chovné zařízení. Hejnem se proto rozumí exempláře vyskytující se ve společném chovu, tj. v případě stěžovatele rodičovský pár a exempláře, u kterých bylo žádáno o výjimku.

[22] Nejvyšší správní soud za účelem posouzení této námitky položil Soudnímu dvoru první předběžnou otázku (viz bod [9] výše). Soudní dvůr v bodě 44 rozsudku *Perroquets Ara hyacinthe* dospěl k závěru, že čl. 1 bod 3 prováděcího nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že pojem chovné hejno nezahrnuje předky exemplářů chovaných v chovném zařízení, kteří nebyli tímto zařízením nikdy vlastněni ani drženi. Soudní dvůr se tak přiklonil k výkladu stěžovatele, že chovné hejno zahrnuje všechny živočichy používané k rozmnožování, a to v konkrétním chovném zařízení. Krajský soud a správní orgány proto nesprávně vyložily pojem chovné hejno, jestliže do něj zahrnuly i prarodiče exemplářů, které stěžovatel nikdy nevlastnil a ani je neměl v držení ve svém chovném zařízení.

III.2.C Splnění podmínek podle čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení

[23] Stěžovatel dále namítá, že po něm nelze požadovat, aby doložil a prokázal původ prarodičů exemplářů, jestliže je nikdy nevlastnil a nedržel. V opačném případě by došlo k porušení jeho práv nabytých v dobré víře. Rodičovský pár totiž nabyt legálně a způsobem, který nebyl na újmu přežití tohoto druhu ve volné přírodě. Výklad čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení zastávaný správními orgány a krajským soudem tak vede k nepřiměřenému zásahu do jeho vlastnického práva a do legitimního očekávání. Stěžovatel nemohl mít pochybnosti o legálním původu a způsobu získání prarodičů exemplářů, jestliže bylo vlastnictví R. F. k nim potvrzeno Vrchním soudem v Praze.

[24] Nejvyšší správní soud za účelem posouzení těchto námitek položil Soudnímu dvoru druhou a třetí předběžnou otázku (viz bod [9] výše). Nejsou-li totiž součástí chovného hejna prarodiče exemplářů, nebylo zřejmé, zda byly správní orgány při zkoumání, zda bylo hejno založeno legálně způsobem, který nepoškozuje přežití volně žijících exemplářů podle čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení, oprávněny prověřovat původ prarodičů. Současně nebylo zřejmé, zda lze při zkoumání splnění podmínek podle čl. 54 bodu 2 tohoto nařízení zohlednit dobrou víru stěžovatele při převodu exemplářů a jeho legitimní očekávání, že s jejich případnými potomky bude moci obchodovat.

[25] Soudní dvůr dospěl k závěru, že pojem založení obsažený v čl. 54 bodě 2 prováděcího nařízení umožňuje zohlednit události předcházející samotnému získání chovného hejna chovatelem. Ustanovení čl. 55 prováděcího nařízení pak opravňuje příslušné orgány zkoumat rodový původ chovného hejna pro účely čl. 54 bodu 2 tohoto nařízení. Vnitrostátní orgány tak mají pravomoc zkoumat rodový původ chovného hejna. Tento výklad je v souladu s cílem Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, publikovaná pod č. 572/1992 Sb. (dále jen „úmluva CITES“), spočívajícím v posílení kontroly rodového původu exemplářů narozených

pokračování

a odchovaných v zajetí. Soudní dvůr však zdůraznil, že čl. 54 bod 2 prováděcího nařízení těmto orgánům neukládá, aby kontrolovaly u předků chovného hejna, zda byli získáni v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v době jejich získání. Toliko požaduje, aby kontrolovaly, jakým způsobem byli předci chovného hejna odchyceni v jejich přírodním prostředí, a aby se tak ubezpečily o tom, že k jejich odchycení nedošlo způsobem, který by byl na újmu přežití druhu ve volné přírodě. Současně je třeba zohlednit stav daného druhu v okamžiku odchytu. Jestliže byl tento druh v dané době zahrnut do přílohy I úmluvy CITES, je třeba za každých okolností vycházet z toho, že jeho odchycení je na újmu přežití daného druhu ve volné přírodě.

[26] Zákaz prodeje exemplářů, kdy jeden z předků byl získán způsobem, který je na újmu přežití druhu ve volné přírodě, není podle Soudního dvora neslučitelný s právem na vlastnictví. Omezení vlastnictví je odůvodněno cílem obecného zájmu na ochraně volně žijících druhů. To, že stěžovatel legálně založil chovného hejno, samo o sobě nestačí k udělení výjimky. Je třeba se ujistit o tom, že jeho založení nebylo na újmu přežití daného druhu ve volné přírodě. Pro určení, zda chovné hejno bylo založeno v souladu s čl. 54 bodem 2 prováděcího nařízení, nelze vzít v úvahu soudní rozhodnutí, kterým byl dovozci vrácen prarodičovský pár. Toto rozhodnutí totiž bylo vydáno před přistoupením ČR k Evropské unii (blíže viz rekapitulaci rozsudku *Perroquets Ara hyacinthe* v bodě [11] výše).

[27] Výše uvedené námitky stěžovatele tak jsou s ohledem na závěry Soudního dvora nedůvodné. Při posouzení, zda jsou exempláře stěžovatele narozené a odchované v zajetí podle čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení, nelze zohlednit dobrou víru stěžovatele stran legálního původu prarodičů založenou rozhodnutím Vrchního soudu v Praze z roku 1996. Současně není rozhodné legitimní očekávání stěžovatele, že s exempláři bude moci obchodovat, jestliže jejich rodiče nabyli legálně. Podstatné totiž je pouze to, zda bylo chovné hejno založeno způsobem, který nebyl na újmu přežití druhu ve volné přírodě. Byť je tento závěr vůči stěžovateli přísný, je Nejvyšší správní soud závěry Soudního dvora vázán. Jde-li o tvrzený zásah do práva na vlastnictví, to je omezeno již tím, že stěžovatel chová druh, u kterého je obchod s exempláři obecně zakázán. Tento zákaz sleduje legitimní cíl v podobě ochrany volně žijících druhů. Nejsou-li proto splněny podmínky čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení, nelze v neudělení výjimky spatřovat nepřiměřený zásah do vlastnického práva stěžovatele (viz body 62 až 65 rozsudku *Perroquets Ara hyacinthe*).

[28] Přestože z převážné většiny nejsou námitky stěžovatele důvodné, je třeba vzít v potaz, že Soudní dvůr dal stěžovateli za pravdu stran výkladu pojmu chovného hejno, čímž současně změnil výklad čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení oproti výkladu zastávaného žalovaným a krajským soudem. Pouze ve vztahu k chovnému hejnu lze totiž kontrolovat, zda byla dodržena zákonná ustanovení platná v době jeho získání, tedy nikoliv ve vztahu k prarodičům exemplářů, kteří součástí chovného hejna stěžovatele nikdy nebyli. Ve vztahu k prarodičům se správní orgány měly proto zabývat pouze tím, zda nedošlo k jejich odchycení způsobem, který by byl na újmu přežití druhu ve volné přírodě (viz bod 58 rozsudku *Perroquets Ara hyacinthe*). Tato otázka však nebyla ve správním řízení dosud řešena. Nejvyšší správní soud proto dal možnost účastníkům řízení se k závěrům Soudního dvora vyjádřit. Ti této možnosti nevyužili.

[29] Nejvyšší správní soud proto s ohledem na výše uvedené závěry Soudního dvora konstatuje, že se správní orgány měly správně zabývat tím, zda byli prarodiče papoušků získáni R. F. způsobem, který nebyl na újmu přežití tohoto druhu ve volné přírodě. Touto otázkou se dosud nezabývaly, byť částečně tímto směrem správně vedly svá skutková zjištění. Žalovaný a částečně i krajský soud se namísto toho vlivem nesprávného právního výkladu pojmu chovné hejno (viz bod [22] výše) chybně zabývali tím, zda stěžovatel prokázal, že prarodiče papoušků stěžovatele byli získáni v souladu se zákonnými ustanoveními platnými v dané době. Tuto povinnost však měl stěžovatel pouze ve vztahu k papouškům v jeho chovném hejnu (viz bod 58 rozsudku *Perroquets Ara hyacinthe*). Žalovaný a krajský soud tak nesprávně právně posoudili podmínky nezbytné pro to, aby jedinec živočišného druhu mohl být považován za exemplář narozený a odchovaný v zajetí podle čl. 54 bodu 2 prováděcího nařízení. Tím zatížili svá rozhodnutí vadou nezákonnosti. Je proto namístě zrušit napadený rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[30] Nejvyšší správní soud podotýká, že krajský soud pochybil i tím, že se v napadeném rozsudku zabýval otázkou, zda byli prarodiče papoušků získáni způsobem, který nebyl na újmu přežití druhu ve volné přírodě (viz bod [19] tohoto rozsudku). Touto otázkou se totiž správní orgány v předchozím řízení nezabývaly. Nebylo proto úkolem krajského soudu, aby nahrazoval jejich činnost. Krajský soud tak postupoval v rozporu se zásadou subsidiarity soudního přezkumu.

[31] Bude na žalovaném, aby se touto otázkou zabýval v dalším řízení jako první. K tomu soud nad rámec nutného odůvodnění upozorňuje správní orgán, že Soudní dvůr se částečně vyslovil i k této otázce. Podle těchto závěrů Soudního dvora je odchycení živočicha z volné přírody za každých okolností na újmu přežití druhu ve volné přírodě, byl-li tento druh v dané době zahrnut do přílohy I úmluvy CITES. V tomto ohledu není rozhodné, kdy byla úmluva CITES závazná pro ČR, neboť podle Soudního dvora postačuje, byl-li příslušný druh v dané době objektivně zařazen v příloze I této úmluvy. Z toho vyplývá, že pokud by tomu tak nebylo, musel by se žalovaný zabývat tím, zda předci papoušků stěžovatele nebyli získáni způsobem, který nebyl na újmu přežití tohoto druhu ve volné přírodě, a to s ohledem na stav daného druhu v okamžiku odchytu (bod 59 rozsudku *Perroquets Ara hyacinthe*). Způsob získání prarodičů papoušků R. F. však není v tuto chvíli zcela vyjasněn (viz bod [17] výše). Žalovaný proto dá možnost stěžovateli se k této otázce vyjádřit a případně navrhnout důkazy. Stěžovatele totiž tíží ohledně této otázky důkazní břemeno podle čl. 59 odst. 2 prováděcího nařízení, což ostatně stěžovatel v kasační stížnosti nespornuje. Podle bodu 71 stanoviska generální advokátky Lailly Medina ze dne 3. 3. 2022, toto důkazní břemeno není vůči chovatelům nepřiměřené.

IV. Závěr a náklady řízení

[32] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, a proto napadený rozsudek krajského soudu zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Jelikož by krajský soud vázán názorem Nejvyššího správního soudu mohl žalobě pouze vyhovět a vrátit věc žalovanému, rozhodl Nejvyšší správní soud současně o zrušení žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. za přiměřeného použití § 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem Nejvyššího

pokračování

správního soudu vyjádřeným v tomto rozsudku, zejména viz body [29] a [31] výše [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[33] V případě, že Nejvyšší správní soud zruší rozsudek krajského soudu a současně i rozhodnutí správního orgánu, je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Úspěch ve věci se posuzuje dle výsledku řízení před správními soudy. Výsledkem soudního přezkumu bylo zrušení rozhodnutí žalovaného, stěžovatel proto měl ve věci plný úspěch. V takovém případě je žalovaný povinen dle § 60 odst. 1 s. ř. s. nahradit stěžovateli náklady řízení před soudem.

[34] Náklady řízení o žalobě tvoří zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč a odměna advokáta. Ta zahrnuje dva úkony právní služby spočívající v přípravě a převzetí zastoupení a sepsání žaloby [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], a činí v dané věci 2 x 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a paušální částku ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tedy 2 x 300 Kč. Zástupci stěžovatele tak náleží odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 6 800 Kč. Jelikož zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tato částka o 21% sazbu této daně, tj. o 1 428 Kč. Náklady řízení před krajským soudem tedy celkem představovaly 11 228 Kč.

[35] Náklady řízení o kasační stížnosti tvoří zaplacený soudní poplatek ve výši 5 000 Kč a odměna advokáta. Ta zahrnuje dva úkony právní služby spočívající v sepsání kasační stížnosti a ve vyjádření k předběžným otázkám v řízení před Soudním dvorem [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], a činí v dané věci 2 x 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a paušální částku ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Náklady řízení před Nejvyšším správním soudem tedy celkem představovaly 6 800 Kč. Jelikož zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tato částka o 21% sazbu této daně, tj. o 1 428 Kč. Náklady řízení před Nejvyšším správním soudem tedy celkem představovaly 13 228 Kč.

[36] Celkem tedy má stěžovatel právo na náhradu nákladů ve výši 24 456 Kč. Tuto částku je žalovaný povinen stěžovateli zaplatit k rukám jeho zástupce do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 17. října 2022

Petr Mikeš
předseda senátu